

אמן כהלכה

אמן קצרה

אמן יתומה

אמן קטופה

אמן הטופה

מהי 'תפילת קבע'?

ברכות כ"ט:

כל שאין אומרה
בלשון תחנונים, דהיינו
במנגינה של תחנונים!

כל שאינו אומרה
בלשון תחנונים -
לרוב הפוסקים מעכב!

זכור!

הסבר מעבר לדף

גם החזן וגם הקהל, וכן בבית - כולנו מקדישים 2 שניות בין ברכה לברכה - לעניית אמן כהלכה!

תפילה בלשון תחנונים

- א. מתני' ברכות דף כח: רבי אליעזר אומר העושה תפלתו קבע אין תפלתו תחנונים.
- ובגמ' שם כט: מאי קבע? אמר רבי יעקב בר אידי אמר רבי אושעיא כל שתפלתו דומה עליו כמשוי ורבנן אמרי כל מי שאינו אומרה בלשון תחנונים. ועי' בגמ' עוד פירושים, וכתב הר"ח {מהדורת וגשל} שלא נפסקו להלכה.
- ב. וכתבו התוספות ד"ה כל שאינו יכול לומר תחנונים – פי' ר"ח דאם יכול לומר לשון תחנונים אפי' עליו כמשא הוי תפלה מעליא דלא בעינן אלא לשון תחנונים בלבד.
- והרא"ש פ"ד סי"ח – פר"ח ז"ל דסברי רבנן אם אמרה בלשון תחנונים אפי' דומה עליו כמשאוי הוי תפלתו תפלה ולא בעי אלא לשון תחנונים בלבד.
- רבינו יונה על הרי"ף (דף כ. מדהרי"ף) – כתב ר"ה ז"ל דרבנן מחמירין מצד אחד, דסבירא להו שאע"פ שדומה עליו כמשוי כיון שאומרה בלשון תחנונים תפלתו תפלה, ומחמירין מצד אחר שאע"פ שלא יתפלל כמי שדומה עליו כמשוי אלא שמתפלל כמי שצריך לו הדבר ביותר, אפ"ה אם אינו אומרה בלשון תחנונים אין תפלתו תפלה, דלעולם אזלינן אחרי אמירה בלשון תחנונים. ורבי הושעיא היה אומר היפך מזה שלא יתפלל אותו לעולם כמי שתפלתו דומה עליו כמשוי ולא היה חושש לאמרה בלשון תחנונים.
- מכל הנ"ל הסיק מרן הב"י והב"ח והא"ר ועוד הרבה פוסקים, שאם לא התפלל בדרך תחנונים לא יצא.
- וענין תחנונים פירשו הפוסקים [תר"י והא"ר והב"ח ומאמ"ר] דהיינו מנגינה של מתחנן.
- ג. וכתב הב"י דגם לרבנן בעינן לכתחילה תרווייהו, דהיינו גם ניגון של תחנונים וגם שלא תהיה התפילה עליו כמשא בליבו.
- ולכן פסק הרמב"ם (פרק ד' מהל' תפילה הלכה ט"ז) והטור וכן השו"ע (סי' צ"ח ס"ג) דלכתחילה בעינן תרווייהו.
- ד. כתב הא"ר (סימן צח) דבדיעבד סגי בלשון תחנונים לחוד. ואם עבר ולא דבר בלשון תחנונים אף שאין עליו כמשאוי, אין תפלתו תפלה וצריך להחזיר ולהתפלל, דכן משמע בב"י ובלחם חמודות.
- ובבגדי ישע: דלכתחילה בעינן תרווייהו בלשון תחנונים והיינו שמדבר בנחת בקול בוכים כרש שמבקש רחמים על עצמו, ושלא יהיה דומה עליו כמשאוי, פירוש שלא יתפלל במרוצה כמי שמתפלל לפטור החוב שמוטל עליו, ואם עבר ולא דיבר בלשון תחנונים – אין תפילתו תפילה וצריך לחזור ולהתפלל, וכדמשמע בתוס' ובב"י ובב"ח ובל"ח, אבל אם מדבר בלשון תחנונים אף על פי שתפלתו עליו כמשא, ולכן אומרה במרוצה יצא בדיעבד ואין צריך לחזור ולהתפלל.
- וכ"ה להדיא בלשון רבנו חננאל [מהדורת וגשל] שהוא מקור הפוסקים שנזכרו לעיל, דקי"ל הלכתא כרבנן, וכדכתיב ואתחנן אל ה', וכוונתו שמהות התפילה היא 'תחנונים'.
- ה. וכתב המאמר מרדכי שאם לא אמרה בלשון תחנונים, דהיינו במנגינה של תחנונים דחוזר ומתפלל, מכיון שבקל יכול לתקן, אע"פ שאם התפלל בלא כוונה אינו חוזר, זהו מפני שאנו חוששים שלא יתקן כלום בחזרתו, שגם בחזרתו לא יכוון, אולם במנגינה יוכל בקל להיזהר, והביאורו רוב האחרונים, ובביאור הלכה חשש לעניין מעשה להחזירו בדיעבד, ואפשר שגם במנגינה מי שלא מורגל בכך – לא יתקן בחזרתו.
- ו. עכ"פ כתב הבאה"ל שמאוד צריך האדם להיזהר להרגיל עצמו להתפלל במנגינת מתחנן, שלגדולי הפוסקים מעכב את התפילה. (ב"י ב"ח חסד לאלפים א"ר מאמ"ר שלמי ציבור, בן איש חי, כף החיים, שערי תשובה ועוד).
- ז. ולכתחילה ישתדל שגם בליבו לא תהיה עליו התפילה כמשא, ולכן הממהר בתפילתו לא יצא אלא בדיעבד, והעצה לכך היא ע"י שיאסוף את כל טרדותיו, ויתפלל עליהם בתפילתו לפני המקום שבידו לפתור לו הכל.

גם החזן וגם הקהל, גם במוסדות הלימודים וגם בבית, גם בישיבה וגם בכולל - כולנו ממתנינים זה לזה ומקדישים 2 שניות בין ברכה לברכה - לעניית אמן כהלכה!